

N:o 34.

Af Herr G. Lindmark: Om rätt för de officerare af Kongl. Flottan, som kvarstå vid sina 1876 innehafvande aflöningsförmåner, att uppbära dyrtidstillägg enligt samma års stat m. m.

Vid den lönereglering, som, med stöd af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, af sistlidna års Riksdag antogs för flottans corpser och stater, finnes i Bil. N:o 4 b till den Kongl. propositionen, sid. 2, föreslaget:

“Att samtliga de löntagare af i fråga varande corpser och stater, som äro försedde med ovilkorlig fullmakt, skola ega att vid sina nu varande aflöningsförmåner kvarstå, så vida de ej sjelfve önska att på ny stat ingå.”

I Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 39 sid. 7 har nämnda nådiga förslag af Riksdagen blifvit bifallet, med begagnande af samma ordalag som i den Kongl. propositionen.

Sedan Kongl. Maj:t genom nådiga brevet af den 26 Maj 1876 gillat och fastställt den af Riksdagen antagna löneregleringen, inforrades sistlidna höst corpsernas och staternas yttranden om hvilken lönestat hvar och en inom dem ville tillhöra; och befans det då, att 75 proc. af officerscorpserna förklarade sig vilja kvarstå vid sina år 1876 innehafvande aflöningsförmåner, hvaremot samtliga läkare och flertalet bland underofficerarne förklarade sig vilja ingå på den nya lönestaten.

Då för dem, som kvarstannat på den gamla staten, ingen stat finnes bifogad vare sig Kongl. Maj:ts proposition eller Riksdagens ofvan åberopade skrifvelse, måste flertalet inom officerscorpserna orubbadt förblifva vid sina då (1876) utgående aflöningsförmåner. Någon annan tolkning kan svårligen gifvas.

De aflöningsförmåner, som under år 1876 åtnjötos af officerare vid flottan, voro fast lön, dyrtidstillägg, med undantag för amiraler, samt arfvo-

den för vissa poster. Att döma af ordalydelsen i den Kongl. propositionen, tyckes det, som om nämnde aflöningsförmåner måste tjena som norm för lönerna åt de officerare, som qvarstannat på gamla staten. Att så äfven till en början varit chefens för Sjöförsvars-departementet uppfattning, vitsordas af hans yttrande till Andra Kammarens protokoll, N:o 42 sid. 8, der han säger: "Jag har redan sagt, att jag till dessa löneförmåner räknar, utom fast lön, äfven dyrtidstillägg, sjöaflöning och arfvoden", en uppfattning som icke motsades af någon bland Stats-Utskottets ledamöter.

I ofvan åberopade nådiga bref af den 26 Maj 1876 finnes icke heller någon bestämmelse om dyrtidstilläggets indragning för på gammal stat qvarstående officerare. Ty, medan det å sid. 3 i nämnda bref heter: "att officerare vid Kongl. Flottans permanenta reservstat och kaptenlöjtnanter vid Kongl. Maj:ts flottas nya reservstat, för hvilka dyrtidstillägg icke äro för år 1877 anvisade, äfvensom underofficerare vid sistnämnde stat, skola med nästkommande års ingång ega vid verklig tjenstgöring åtnjuta dagaflöning samt inqvartering eller ersättning därför i likhet med deras vederlikar vid flottan" etc., heter det å sid. 4 af samma nådiga bref, beträffande löntagare på aktiva staten, som vilja qvarstå vid 1876 års aflöningsförmåner: "att officerare och underofficerare komma att bibehållas vid lön och tjenstgöringspenningar med rätt derjemte att uppbära de särskilda arfvoden, som äro anvisade för de militära befattningar, till hvilkas upprätthållande de förordnas eller kommenderas — — — — allt i enlighet med för innevarande år gällande stater."

Då nu dyrtidstillägget finnes upptaget i 1876 års stat, då det i likhet med den fasta lönen varit deladt i lön och tjenstgöringspenningar, ansåg man sig hafva fullgiltiga skäl för antagandet, att det fortfarande skulle komma att utgå, så mycket hellre som man annars trott sig kunna vänta, att dess indragande skulle blifvit lika bestämdt tillkännagifvet som fallet var beträffande dyrtidstillägget för permanenta reservstaten och nya reservstaten, hvilka stater dock i ersättning tillerkändes dagaflöning under tjenstgöring, samt den förra staten inqvarteringspenningar i likhet med flottans officerare på nya aflöningsstaten.

Men så kom nådiga brefvet af den 24 November 1876, der det heter: "De löntagare vid Kongl. flottans officers- och underofficerskorpser samt vid maskiniststaten, hvilka förklarar sig vilja å gammal stat qvarstå, komma att bibehållas vid innehafvande aflöning enligt 1876 års stater, *med undantag af det för samma år för officerspersonalen uppförda dyrtidstillägg*, hvilken aflöning utgår" etc.

Således då det i förstnämnda nådiga bref af den 26 Maj heter, att aflöningsförmånerna skola utgå enligt 1876 års stat, heter det i brefvet af den 24 November, att de skola utgå enligt nämnde stat, med undantag af

det för samma år för officerspersonalen — (i staten) — uppförda dyrtids-tillägg.

Det tyckes således, att åsigterna om rätta tolkningen af de få ord, hvarpå nu i fråga varande aflöningsförmåner skola hvila, varit något vacklande inom Kongl. Maj:ts statsråd, och att inom detsamma den tanken allt mer gjort sig gällande, att med 1876 års aflöningsförmåner endast bör förstås den fasta lönen. Nu är emellertid ingen särskild summa af Riksdagen anslagen till bestridande af aflöningen för officerare, som kvarstå på gamla staten; och vill man säga, att Riksdagen icke lemnat något anslag till dyrtidstillägget, så kan man med samma skäl säga detsamma om arfvodena, ja, om lönerna i sin helhet.

Mig synes, att Riksdagens uppfattning varit den, att då den sistlidne år beviljade ett aflöningsanslag något, om än obetydligt, större än föregående års, dyrtidstillägget inberäknadt, och detta anslag beräknades efter behofvet för den nya staten, Riksdagen ansett, att detta penninganslag skulle befinnas tillräckligt, äfven om en större del af officerscorpsen skulle vilja kvarstå på den gamla staten, d. v. s. vid de aflöningsförmåner officerarne under år 1876 åtnjöto.

Då nu, såsom jag sökt att visa, den ena statsmakten varit tveksam om rätta tillämpningen af de ord, som ligga till grund för beräkningen af en del officerares aflöningsförmåner, torde det vara i sin ordning, att den andra statsmakten äfven uttalar sin uppfattning om rätta betydelsen af ett beslut, som den sjelf fattat; och det är för att bereda tillfälle härtill, som jag vågat inkomma med denna motion.

För att ytterligare belysa frågan, som här föreligger, torde det blifva nödvändigt att kasta en återblick på Kongl. Maj:ts nädiga proposition år 1876 angående anslagen till femte hufvudtiteln, samt Riksdagens deraf föranledda skrifvelse, i hvad som rörer aflöningen så väl för dem som tillhöra aktiva staten men förklarar sig vilja kvarstå vid sina år 1876 innehafvande aflöningsförmåner, som för dem hvilka tillhöra flottans reserv (permanenta och nya reservstaterna).

Då jag i det följande talar om officerare af aktiva staten, menar jag dermed de officerare, som förklarar sig vilja kvarstå vid sina gamla aflöningsförmåner.

Går man då till det underdåniga memorial angående löneregleringen för flottans corpser och stater, som återfinnes i Bil. N:o 4 b, sid. 25 i Kongl. Maj:ts nädiga proposition till sistlidna års Riksdag, så återfinnes på sid. 27 följande uttalande: "Då dag aflöningen bör utgå endast under verklig tjänstgöring, och alla för särskilda militära befattningar afsedda arfvoden skulle komma att, i händelse af bifall till detta löneregleringsförslag, indragas, komma officerare och underofficerare vid Kongl. flottans reserv, som blifva

inkallade i verklig tjenstgöring, äfven att få åtnjuta stadgad dagaflöning, hvaremot något dyrtidstillägg, i likhet med hvad en del af dem för närvarande uppbär, under samma förutsättning icke längre torde böra ifrågasättas.“

Här påpekas således tydligt dyrtidstilläggets indragning för de officerare vid flottans reserv, som deraf varit i åtnjutande, men i ersättning deraf lemnas dagaflöning under verklig tjenstgöring åt alla officerare vid nämnde stater och äfven åt dem som förut icke varit i åtnjutande af dyrtidstillägg.

Vänder man nu om bladet, så finner man på sid. 28 föreslaget: “att de löntagare, som äro försedde med ovilkorlig fullmakt, skola ega att vid sina nu varande aflöningsförmåner qvarstå, så vida de ej sjelfve önska att på ny stat ingå“. Lika litet här som annorstädes i den Kongl. propositionen förekommer ett ord om att indraga det i nämnde aflöningsförmåner ingående dyrtidstillägget. Då således å ena sidan ersättning lemnas i dagaflöning för det indragna dyrtidstillägget, synes man icke haft grundad anledning att antaga, att den nödvändig befunna förhöjning i aflöningsförmåner, som ligger i dyrtidstillägget, skulle, såsom nu skett, beröfvas officerarne af aktiva staten utan all ersättning.

Lika litet förekommer något ord i Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 39 om dyrtidstilläggets indragande för de å gammal stat qvarstående officerare, hvaremot dettas indragning för officerare vid Kongl. flottans reserv finnes omämnd på sidan 5 i nämnda skrifvelse.

Det ofvan anförda torde mer än tillräckligt bevisa hvilken vigt som kan ligga på ett enda ord, synnerligast när större delens af en embetsmannacorps ekonomiska förmåner äro beroende af detta ords rätta tolkning. Att de löntagare, hvilkas intressen här stå på spel, till nuvarande aflöningsförmåner (1876 års) räknat samtliga de inkomster, de enligt 1876 års stat åtnjoto, må ingen förtänka dem, med mindre det kan visas, att de inkomster, de i betalning för sina tjänster af staten uppbure, icke för dem voro förmåner, utan tvärtom.

Hade i nu omtalade förslag stått löner i stället för aflöningsförmåner, hade intet tvifvel om ordets rätta betydelse kunnat uppkomma.

Hvad som ännu mer stärker nu ifrågavarande löntagare i tron på sin rätt att fortfarande få uppbära dyrtidstillägget, är sättet, hvarpå det samma till dem utbetalats, af dem qvitterats. Dyrtidstillägget har vid lönernas utbetalande sammanslagits till en summa med den fasta lönen, har i likhet med denna varit delad i lön och tjenstgöringspenningar, och sålunda utqvitterats månatligen i en summa till fullt eller reduceradt belopp, allt efter som löntagaren varit i oafbruten tjenstgöring eller åtnjutit tjenst-

ledighet, som medför förlust af tjänstgöringspenningar, allt i enlighet med föreskrifterna i gällande reglemente om sättet för aflöningsens utbetalande.

Nu är emellertid genom Kongl. brefvet af den 24 November 1876 det förut till officerarne på aktiva staten utgående dyrtidstillägget från och med 1877 indraget, och då för denna åtgärd inga motiv finnas anförda, vare sig i ofvan åberopade bref eller i Kongl. Maj:ts till innevarande års Riksdag aflemnade nådiga proposition, skall jag visserligen icke tillåta mig att anförda några förmodanden om dessas beskaffenhet, utan i stället åtnöja mig med att i nedanstående tabell uppvisa förhållandet från detta års början mellan aktiva statens och reservstaternas löneförmåner, hvilken tabell är upprättad under förutsättning, att officerarne vid nämnde stater haft oafbruten tjänstgöring hela året.

Jag skall sedermera anförda några speciela fall, för att visa den inbördes ställning, hvad aflöningen angår, som kan förekomma och förekommer mellan officerare på de olika staterna, och jag hoppas att såmedelst kunna bevisa det beaktansvärda faktum, att den aktiva statens officerare nu, år 1877, med undantag af endast en grad, hafva sämre löneförmåner än till och med de officerare af nya reservstaten, som för mer än tio år sedan öfverflyttades till nämnde stat.

Då jag här endast sysselsätter mig med att uppdraga en jmförelse mellan löneförmånerna och icke med ett bedömande af deras tillräcklighet eller otillräcklighet, så bör det vara klart, att icke en skynt af missundsamhet mot de mera lyckligt lottade kamraterna framkallat denna jmförelse. Långt derifrån! Men endast på jmförelsens väg kan man skaffa sig en någorlunda klar öfverblick af närvarande aflöningsförhållanden.

I tabellen är medelvärden på de aktiva statens officerare tillkommande arfvoden sålunda beräknadt, att alla inom kommendörs-, kommendörkaptens-, kaptens- och subalterngraderna enligt 1876 års stat utgående arfvoden för hvarje af dessa grader blifvit hopsummerade, och summan dividerad med antalet officerare inom hvarje grad, hvarvid till kaptensgraden blifvit medräknade såväl permanenta reservstatens kaptener som nya reservstatens kaptenlöjtnanter, men till regementsofficersgraderna endast den aktiva och permanenta reservstatens regementsofficerare. Dessa qvoter hafva sedermera blifvit minskade med det belopp, hvartill arfvodena skulle uppgå under den tid sjökommenderingen varar.

Medelvärdet af årliga sjökommenderingen har blifvit beräknadt till 24 dagar för kommendörer, 56 dagar för kommendörkaptener och 90 dagar för kaptener och subalternar. I inkomsten af sjökommendering äro inberäknade, förutom dagaflöningen, 2 kronor 50 öre per dag för kommendör, 2 kronor

för kommandörkapten och 1 krona 50 öre för kaptener och subalterner, eller det belopp af dietpenningarne, som ungefär skulle motsvara dagliga kostnaden för vivre i land. Inqvarteringsersättningen till nya reservstatens officerare utgör medeltalet af de olika belopp, som härför utgå i Karlskrona och Stockholm, liksom samma ersättning för permanenta reservstatens officerare utgör det på samtliga dessa fördelade belopp af den inqvarteringsersättning, som nu tillkommer tre bland dem.

Aktiva statens officerare hafva ej rättighet till inqvarteringsersättning i kontant (se Kongl. brefvet 24 November 1876).

	Perman. reservstaten.				Aktiva staten mindre eller större + inkomster än Permanenta reservstaten.	Aktiva staten.				Aktiva staten mindre — eller större + inkomster än Nya reservstaten.	Nya reservstaten.			
	Summa.	Inqvartering.	Dagaföring.	Fast lön.		Summa.	Artfoden.	Sjökommendering.	Fast lön.		Summa.	Inqvartering.	Dagaföring.	Fast lön.
Kommendör	5,550	1,825	—	7,375	— 958	5,550	627	240	6,417	— 515	4,500	1,825	607	6,932
Kommendörkapten, 1:sta klass	4,200	1,460	177	5,837	— 786	4,200	403	448	5,051	— 814	4,000	1,460	405	5,865
D:o d:o 2:dra „	—	—	—	—	—	4,200	403	448	5,051	— 314	3,500	1,460	405	5,365
Kapten 1:sta „	2,800	1,095	125	4,020	— 438	2,800	242	540	3,582	+ 17	2,200	1,095	270	3,565
D:o 2:dra „	—	—	—	—	—	2,400	242	540	3,182	— 183	2,000	1,095	270	3,365
Löjtnant	—	—	—	—	—	1,350	118	405	1,873	—	—	—	—	—
Underlöjtnant, 1:a klass	—	—	—	—	—	950	118	405	1,473	—	—	—	—	—
D:o 2:dra „	—	—	—	—	—	675	118	405	1,198	—	—	—	—	—

An m. På permanenta reservstaten finnas 2 kommendörkaptenar med 4,550 kronors samt en med 4,400 kronors fast lön. På aktiva staten finnes en kommendörkapten med den förstnämnda och 2 med sistnämnda fasta lön.

Tabell, utvisande antalet officerare på aktiva staten, som qvarstå å gammal stat, samt dyrtidstilläggets belopp, sådant det utgick under år 1876.

Antal.	Gr a d.	Dyrtidstillägg per officer.	Summa kronor.
1	Vice amiral	—	—
1	Kommendör	450	450
1	Kommendörkapten	50	50
2	D:o	200	400
13	D:o	400	5,200
2	Kaptener, 1:sta klass	265	530
14	D:o 2:dra „	230	3,220
32	Löjtnanter	130	4,160
7	Underlöjtnanter, 1:sta klass	100	700
1	D:o 2:dra „	100	100
74	Summa kronor	—	14,810

Under förhoppning att förestående tabeller någorlunda klart åskådliggöra den närvarande ställningen de här omnämnda staterna emellan, anser jag mig dock, då medeltalsberäkningar aldrig fullt noggrant kunna belysa förhållandena, till deras kompletterande böra anföra några enstaka fall.

Ekipagemästarebefattningen vid Stockholms station bestrides af en kommendörkapten vid aktiva staten och tygmästarebefattningen af en kommendörkapten vid permanenta reservstaten. Den förre har icke, så länge han bestrider nu nämnda befattning, att påräkna sjökommendering. Båda innehafva boställe och sköta befattningar af inbördes samma betydelse. Dessas aflöningsförmåner ställa sig sålunda:

Aktiva staten.	Permanent reservstaten.
Lön 4,200.	Lön 4,200.
Arfvode 400.	Dagaflöning 1,460.
Summa 4,600.	Summa 5,660.

Således har officeraren på aktiva staten 1,060 kronors lägre inkomst än gradkamraten på permanenta reservstaten.

Emellan tvenne första klassens kaptener och kompanichefer blir ställningen följande:

Aktiva staten.	Permanent reservstaten.
Lön 2,800.	Lön 2,800.
Arfvode 300.	Dagaflöning 1,095.
<u>Summa 3,100.</u>	<u>Summa 3,895.</u>

Således en skilnad af 795 kronor.

För att slutligen visa, huru det i vissa fall kan medföra en icke så ringa ekonomisk vinst att från aktiva staten blifva förflyttad på permanenta reservstaten, vill jag bland ett par sådana fall anföra ett, som i slutet af sistlidna år timade med en officer af kommandörkapstens grad.

Ifrågavarande officer skulle, sedan dyrtidstillägget blifvit fråndraget, som officer på aktiva staten haft i inkomster:

Lön 4,200.
Arfvode 1,500.

Summa 5,700, men erhåller nu, sedan han blifvit öfverflyttad till permanenta reservstaten,

Lön 4,200.
Dagaflöning . . . 1,460.
Inqvartering . . . 1,000.

Summa 6,660, eller en förökad inkomst af 960 kronor.

Endast när officerarne helt och hållet uteslutas från tjänstgöring, blifva dessa, tillhörande ofvanför nyss omnämnda stater, likställda i ekonomiskt hänseende. Men under dylika förhållanden finnes åtminstone en grad inom flottans reserv, nemligen kommandörkaptenener af första klassen vid nya reservstaten, som hafva större inkomster än officerarne af samma grad inom aktiva staten.

Det är visserligen sant, att aktiva statens officerare, äfven om de få bibehålla dyrtidstillägget, komma att i ekonomiskt hänseende stå under permanenta reservstatens officerare under tjänstgöring, men denna ogynnsamma ställning motväges å andra sidan af fördelen, att de, då de icke få tjänstgöra, skulle hafva så mycket större inkomst än de senare, som dyrtidstilläggets belopp.

De förhållanden, jag velat belysa, hafva kraft en större vidlyftighet än önskvärdt varit; men de nu varande aflöningsförhållandena vid flottan äro för närvarande så invecklade, att man icke på andra vilkor kan göra dem begripliga för utanför stående personer.

Nu kan visserligen den, som gör sig mödan att taga kännedom om hit hörande förhållanden, säga: "Men det står ju officeraren fritt att gå in på den nya aflöningsstaten!" Härtill svaras: att de regementsofficerare och kaptenener, som före 1873 erhållit sin befordran, och hvilka möjligen icke vidare motse något avancement inom corpsen, icke utan ett oförsvarligt lätt-

sinne i ekonomiskt hänseende kunnat gå in på den nya staten, så framt de icke ega enskild förmögenhet. Ty tvånget att i så fall efter några år nödgas afgå med en otillräcklig pension nödgar dem att, af nödig omtanke för sina familjers bestånd, begagna sig af sin grundlagsenliga rätt, att kvarstå i tienst. Då nu så väl Kongl. Maj:t föreslagit som Riksdagen bifallit, att desse officerare skola bibehållas vid sina år 1876 innehafvande aflöningsförmåner, har det måst smärtsamt beröra dem att se detta beslut af Regeringen tolkadt så, att de näppeligen kunna värja sig för den tanken, att Regeringen måste känna missnöje med deras beslut att å gammal stat kvarstå.

I hvad åter igen de officerare angår, som, ehuru förbundne att afgå vid 55 års ålder, ändock förklarar sig vilja kvarstå på gammal stat, kan jag, ehuru icke med visshet kännande deras motiv, endast förutsätta, att de hellre, så länge valet står dem fritt, velat kvarstå vid en bestämd och *beräknelig* inkomst, än öfvergå på en stat, der löneinkomsterna icke äro fullt beräkneliga.

I alla händelser måste det förefalla desse officerare egendomligt, att, då man låtit sig angeläget vara att hålla permanenta reservstatens officerare skadeslösa för det indragna dyrtidstillägget; då man till och med gifvit nya reservstatens regementsofficerare, som aldrig åtnjutit dyrtidstillägg, en lönetillökning genom bestämmelsen, att de under tienstgöring skola åtnjuta dagaflöning, att, säger jag, det enda, som skulle lemna aktiva statens officerare ett vederlag för åt gradkamraterna inom reservstaterna gifna förmåner, nu blifvit indraget.

Förvissad om att Riksdagens mening aldrig varit att tolka sitt eget beslut så, som det af Kongl. Maj:t blifvit tolkadt, får jag, med hänvisande på de skäl jag här ofvan anfört, vördsamt hemställa:

att Riksdagen ville för sin del besluta, att de officerare af Kongl. flottan, som, med anledning af sistlidna års löne-reglering, förklarar sig vilja kvarstå vid sina år 1876 innehafvande aflöningsförmåner, skola ega att uppbära det i nämnda aflöningsförmåner enligt 1876 års stat ingående dyrtidstillägg, så länge de kvarstå å gammal stat; samt att, för den händelse det för i år beviljade anslaget för "aflöning till flottans corpser och stater" icke skulle lemna full tillgång härtill, Riksdagen ville anvisa nödiga medel för bestridande af nämnda aflöningsförmån såväl för innevarande som nästkommande år.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1877.

G. Lindmark.